

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до комплексного тренінгу
для здобувачів вищої освіти спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок"
освітньої програми "Митний контроль"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024**

УДК 336(072.034)

М54

Укладач Н. О. Москаленко

Затверджено на засіданні кафедри митної справи і фінансових послуг.
Протокол № 1 від 01.09.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до комплексного тренінгу для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" освітньої програми "Митний контроль" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Н. О. Москаленко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 20 с.

Подано методичні рекомендації щодо порядку організації та проведення комплексного тренінгу. Наведено структуру та зміст основних завдань комплексного тренінгу.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" освітньої програми "Митний контроль" другого (магістерського) рівня.

УДК 336(072.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

Цільовою аудиторією комплексного тренінгу є здобувачі вищої освіти другого року навчання другого (магістерського) рівня спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" освітньої програми "Митний контроль".

Головна мета "Комплексного тренінгу" – формування в учасників навичок ухвалення послідовних фахових рішень щодо обґрунтування заходів митного контролю під час імпорту / експорту товарів.

Завданнями тренінгу є систематизація та закріплення теоретичних знань із низки навчальних дисциплін; дослідження заходів тарифного та нетарифного регулювання ЗЕД; вивчення методів митного адміністрування та контролю; ознайомлення із системою управління митними ризиками; формування навичок митного оформлення; формування вмінь складання митної декларації.

Комплексний тренінг – один із етапів написання дипломної роботи.

Комплексний тренінг має міждисциплінарний характер і є завершальним етапом у підготовці магістрів за освітньою програмою "Митний контроль". У ході тренінгу учасники набувають практичних навичок щодо застосування отриманих теоретичних знань із таких навчальних дисциплін: "Митно-тарифне адміністрування та контроль", "Адміністрування митних та податкових платежів", "Митні ризики".

Під час проходження комплексного тренінгу здобувачі вищої освіти оволодіють такими компетентностями та опанують такі результати навчання (табл. 1).

Таблиця 1

Фахові компетентності та результати навчання з комплексного тренінгу

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ПР14. Застосовувати методи митно-тарифного адміністрування та контролю для здійснення митного оформлення товарів у ЗЕД
ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення	ПР16. Здійснювати управління митними ризиками та володіти методами їх мінімізації для запобігання порушень митних правил в процесі виконання митних формальностей

1	2
ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії	ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів
ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування
СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності	ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності
СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень
СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію	ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування. ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів
СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності
СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
СК12. Здатність застосовувати систему управління ризиками в процесі митного оформлення товарів для оптимізації процедур митного контролю товарів та транспортних засобів	ПР16. Здійснювати управління митними ризиками та володіти методами їх мінімізації для запобігання порушень митних правил в процесі виконання митних формальностей

Опис комплексного тренінгу

Комплексний тренінг має міждисциплінарний характер і є завершальним етапом у підготовці магістрів з митного контролю. У ході тренінгу учасники набувають практичних навичок щодо застосування отриманих теоретичних знань за напрямками, один із яких вибирають самостійно. Комплексний тренінг для здобувачів вищої освіти спеціальності "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" складається з виконання певних блоків, що входять до магістерської програми. Кожний блок містить методичні рекомендації щодо виконання тренінгових завдань і алгоритм їхньої презентації. Для дотримання вибіркової складової комплексного тренінгу, на початку занять кожен здобувач вищої освіти вибирає напрям дослідження. Напрями комплексного тренінгу: "Митний контроль товарів із ЄС під час імпорту" або "Митний контроль товарів до ЄС: експорт".

Структуру комплексного тренінгу наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Структура комплексного тренінгу

№ з/п	Зміст роботи	Кількість годин	Форми, технології, завдання	Самостійна робота	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
День перший					
1	Ознайомлення зі структурою тренінгу, вибір напрямку комплексного тренінгу кожним здобувачем вищої освіти	2	Презентація структури тренінгу й основних видів діяльності. Заповнення заяви про вибір напрямку тренінгу	Підбір літератури за вибраним напрямом, ознайомлення зі специфікою сфери дослідження	2
2	Аналіз сфери дослідження	2	Розгляд інтернет-ресурсів за сферою дослідження, їх аналіз: чим відрізняються; з чим пов'язаний їхній успіх; які їхні особливості; чого недостатньо	Проведення аналізу сфери дослідження	6

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6
3	Опис і основна ідея дослідження	2	Розкриття ідеї дослідження	Підготовка короткого опису ідеї дослідження, обґрунтування доцільності дослідження	6
Усього		6			14
День другий					
4	Планування та організація дослідження	4	Основні етапи дослідження	Визначення відповідальних виконавців кожного етапу та часових характеристик етапів дослідження	12
		2	Визначення переліку основних етапів розроблення та реалізації дослідження	Підготовка матеріалів до наступного етапу	4
Усього		6			16
День третій					
5	Календарне планування дослідження	6	Розроблення детального календарного плану	Визначення часових параметрів календарного плану	10
Усього		6			10
День четвертий					
6	Обговорення відкритих запитань	6	Обмін досвідом, круглий стіл робочої групи	Підготовка проміжних результатів та відкритих запитань	8
Усього		6			8
День п'ятий					
7	Подання звіту з тренінгу	4	Захист звіту з тренінгу	Участь в обговоренні дослідження всіх учасників тренінгу	10
8	Оцінювання тренінгу	2	Підбиття підсумків тренінгу	Рефлексія. Надання зворотного зв'язку	2
Усього		6			12
Разом		30			60

Методичні рекомендації щодо проведення тренінгу

День перший

Ознайомлення групи зі структурою тренінгу. Вибір учасниками напрямку подальшого виконання робіт

Потрібно надати інформацію про комплексний тренінг і його програму, розповісти про історію та сутність роботи, зорієнтувати учасників на інтерактивну методику навчання. Тренеру слід відрекомендуватися: назвати своє ім'я та надати інформацію про себе. Вступне слово має бути привітним і лаконічним. Після того, як тренер привітався і відрекомендувався, він має подякувати всім присутнім за їхнє бажання взяти участь у тренінгу. Слід визначити мету і терміни проведення тренінгу (це в подальшому допоможе учасникам сформулювати реальні очікування). Обов'язково потрібно проінформувати групу про теми тренінгу (заняття), наголосити на цілісності тренінгу та взаємозалежності блоків, а також необхідності бути присутніми протягом усього тренінгу.

Після цього учасники вибирають напрям дослідження. Можливі напрями комплексного тренінгу: "Митний контроль товарів із ЄС під час імпорту" та "Митний контроль товарів до ЄС: експорт". Для виконання дослідження вибирають продукцію із сектору FMCG: харчові продукти, напої, доглядову та декоративну косметику, побутову хімію, скляну, паперову та пластмасову продукцію, лампочки, батарейки, алкоголь, цигарки, засоби особистої гігієни або одяг, взуття.

Аналіз сфери майбутнього дослідження

Слід розглянути інтернет-джерела за сферою майбутнього дослідження з метою визначення: чим відрізняються дослідження; з чим пов'язаний успіх дослідження; особливості дослідження; чого недостатньо. Засіб подання інформації за результатами проведеного аналізу кожен учасник вибирає самостійно, це можуть бути таблиці, діаграми та ін. Проведений аналіз допоможе визначити ідею майбутнього дослідження та націлитися на успіх. Після визначення основної ідеї майбутнього дослідження переходять до виконання наступного завдання.

Опис і основна ідея дослідження

Потрібно навести основні питання митного контролю, сформулювати цілі дослідження, а також подати обґрунтування доцільності реалізації дослідження.

Мета – це те, на що спрямовані роботи дослідження: стратегічна позиція, яку слід зайняти; завдання, яке слід вирішити; результат, який буде досягнуто; продукт, який слід зробити або послуга, яку слід надати.

Основні завдання дослідження. Необхідно визначити основні завдання дослідження, критерії оцінювання робіт. Як замовник вирішує, що дослідження закінчено? Яким чином і що буде зроблено за дослідженням?

Вимоги. Потрібно навести перелік нормативних і регламентуючих документів або їх окремі положення, яких слід дотримуватися під час виконання робіт дослідження. Необхідно визначити очікувані результати дослідження, опис створюваного заходу чи послуги дослідження.

Опис результату дослідження. Технічні характеристики створюваного нового заходу/послуги, критерії оцінювання того, що захід/послугу створено. Попередні характеристики майбутнього заходу/послуги. Що надають замовникові?

Критерії оцінювання результату. На підставі чого замовник вирішує, що дослідження закінчено? Критерії якості створюваного продукту/послуги (заходи, спрямовані на забезпечення якості як продукту або результатів дослідження, так і процесів управління дослідженням і виконання робіт).

Для короткого подання змісту дослідження можна використати шаблон, наведений у табл. 3.

Таблиця 3

Зміст дослідження

№ з/п	Категорія змісту дослідження	Опис
1	Мета дослідження	
2	Короткий опис дослідження та його обґрунтування	
3	Завдання дослідження	
4	Вимоги до дослідження	
5	Очікувані результати дослідження	
6	Основні блоки робіт за дослідженням	

День другий Планування та організація дослідження

Здійснення дослідження "Митний контроль товарів до ЄС/із ЄС" відбувається в складному переплетенні процесів дослідження. Прикладами цієї ієрархії можуть бути:

- дослідження (сукупність завдань; сума всіх завдань, які можуть бути розроблені як дослідження);
- процес (ряд дій із загальною спрямованістю та метою);
- робочий пакет (ряд дій, які може бути виконано певною групою людей);
- вирішення завдань частинами, конкретні дії.

Фахівці митної справи підвищують ефективність роботи, користуючись для планування імпорту/експорту типовим листом зі стандартними питаннями, наведеними в табл. 4.

Таблиця 4

Приклад листа підготовки до імпорту/експорту товарів

Запитання	Відповідь
Митний режим	
Група товарів	
Код товару/товарів за УКТ ЗЕД	
Країна експорту	
Країна імпорту	
Країна походження товару/товарів	
Фактурна вартість партії товарів, грн	
Вага брутто, кг	
Вага нетто, кг	
Торгово-економічна угода	
Документообіг	
Тарифне регулювання	
Нетарифне регулювання	
Заходи офіційного контролю	
Транзит (контроль доставки вантажу)	

Планування дослідження охоплює такі етапи:

1. Визначення товару та цілей здійснення дослідження.
2. Визначення торгово-економічної угоди/угод щодо імпорту/експорту певного товару.

3. Визначення документообігу та послідовності дій в експортних операціях.

4. Визначення послідовності дій під час імпорту/експорту.

5. Організація роботи фахівців.

6. Розрахунок бюджету заходу.

7. Організація залучення субпідрядників (послуги).

8. Розроблення і затвердження дослідження.

Є кілька основних рекомендацій і підходів до розподілу робіт.

1. Розподіл робіт за дослідженням. У цьому разі потрібно призначити лідера дослідження, який відповідає за все дослідження загалом. Він розподіляє між учасниками поточні роботи з підготовки дослідження.

2. Розподіл робіт за функціями. Якщо вибрано досить багато товарів, країн експорту/імпорту, то можна розподілити роботу за функціями в розрізі ринків або товарів. Така структура розподілу робіт дозволяє кожному фахівцю зосередитися на виконанні одного типу робіт. Він може використовувати одну інформаційну базу для всіх, що істотно скоротить час на узгодження, обмін інформацією, комунікацію.

Які питання слід опрацювати для підготовки до експорту/імпорту товарів до ЄС/України:

- імпорتنі мита, ставки мита повні, преференційні, особливі, сезонні – що має значення для певного товару? Вплив Угоди про асоціацію з ЄС на імпорتنі мита;

- походження товарів: правила застосування преференційних ставок мита;

- документи, які підтверджують статус "country of origin";

- пан'євро-середземноморська кумуляція: чому це важливо;

- стандарти та сертифікація, вимоги до маркування;

- заходи офіційного контролю;

- джерела інформації щодо тарифного/нетарифного регулювання експорту до ЄС/ України;

- доцільність застосування Конвенції про процедуру спільного транзиту, внутрішній транзит.

Сформууйте власну інформаційну систему для виконання проєкту, проведіть аналіз статистичних даних про рух товарів у межах Європейського Союзу; розкрийте складники системи митного контролю в країнах

ЄС; поясніть спільну систему управління митними ризиками в ЄС; охарактеризуйте Конвенцію про процедуру спільного транзиту.

День третій

Календарне планування дослідження

Лідеру дослідження потрібно розробити план управління дослідження, зокрема:

– деталізовану ієрархічну структуру робіт (разом із роботами під час складання плану);

– структуру дослідження – сукупність взаємопов'язаних елементів і процесів дослідження, поданих із різним ступенем деталізації. Структура дослідження являє собою "дерево" орієнтованих на продукт компонентів, які є роботами, послугами й інформацією, отриманими в результаті реалізації дослідження.

Правила структуризації:

1) кожний рівень декомпозиції дослідження повинен мати закінчений вигляд або охоплювати всі компоненти цього рівня деталізації;

2) суми характеристик елементів дослідження на кожному рівні ієрархії мають бути рівні;

3) нижній рівень декомпозиції дослідження має містити елементи або модулі, на основі яких можна чітко визначити всі дані, необхідні та достатні для планування заходу й управління ним.

Для планування досліджень і управління ними рекомендують використовувати діаграми Ганта.

Діаграма Ганта – один із найпопулярніших інструментів управління дослідженнями. Це набір графічних гістограм, які фіксують строки, взаємозв'язок та віхи реалізації складників дослідження. Діаграма Ганта може здатися набором прямокутників, ліній і стрілок. Виділяють три основні елементи діаграми:

завдання в проєкті. Кожен прямокутник на діаграмі Ганта відповідає окремому завданню, що входить до складу проєкту. Деякі інструменти для створення діаграми Ганта дозволяють відображати не тільки назви завдань, а й виконавців, статуси тощо;

тривалість завдання. Довжина кожного прямокутника, що означає завдання, відповідає її тривалості, тобто проміжку часу між початком виконання завдання і моментом його завершення;

залежність. Стрілки між завданнями означають залежність, тобто вказують на порядок, у якому слід виконувати роботу.

П'ять способів застосування діаграми Ганта для цілей проєкту:

1. Планування робочого процесу.

Діаграму Ганта можна використовувати для наочного подання різних сценаріїв виконання проєкту. Вона дозволяє коригувати робочі процеси і розподіл ресурсів. Доступні онлайн-інструменти для створення діаграми Ганта легко налаштовуються і допомагають візуалізувати результати роботи. Якщо відчуваєте труднощі в плануванні робочого процесу, спробуйте використати шаблони діаграми Ганта, а потім налаштуйте свою діаграму під потреби вашого проєкту.

2. Визначення критичного шляху.

Метод критичного шляху – це основна методика управління проєктом, що дозволяє визначити найшвидший маршрут його виконання завдяки знаходженню найдовшого ланцюжка залежностей. За допомогою діаграми Ганта можна легко виявити "шлях найбільшого опору". Вона дає змогу відстежити залежні завдання в проєкті й обчислити часовий проміжок, необхідний для проходження кожного зі шляхів.

3. Розподіл проєкту на зручні для виконання завдання.

Діаграма Ганта допоможе вам розподілити проєкт на більш дрібні етапи, щоб було зручніше делегувати завдання і розділяти обов'язки. Успішне виконання таких завдань підвищує мотивацію учасників команди і сприяє більш ефективній роботі.

4. Установлення точних термінів виконання.

Можливість планувати завдання або переносити їхні терміни безпосередньо на діаграмі Ганта дозволить вам бачити, як незначні зміни графіка впливають на терміни всього проєкту, і допоможе підвищити точність календарного планування.

5. Моніторинг ходу виконання робіт.

Діаграма Ганта – це документ, який постійно змінюється в міру того, як виконавці виконують свою частину роботи (вчасно або з перевищенням терміну). Відстежуючи дані на діаграмі, ви отримуєте чітке уявлення

про те, як відбувається виконання проєкту порівняно з початковим графіком.

День четвертий

Обговорення відкритих запитань

Обмін досвідом, круглий стіл робочої групи – важливий етап взаємодії в команді для обміну досвідом, вирішення проблемних питань у групі. Лідер команди збирає інформацію, запитання і виносить на обговорення. Усі учасники долучаються. Модератором є керівник тренінгу.

День п'ятий

Подання звіту з тренінгу

Здобувачі вищої освіти складають звіт за результатами комплексного тренінгу. Звіт має включати короткий опис кожного етапу тренінгу, побудову мережевого графіка, розрахунок критичного шляху, висновки.

Здобувач вищої освіти презентує своє дослідження та результати календарно-сіткового планування в групі. Відбувається обговорення досліджень.

Оцінювання тренінгу

Завершальна частина тренінгу включає:

- підбиття підсумків тренінгу;
- отримання зворотного зв'язку від учасників;
- рефлексію та процедури завершення тренінгу.

Цей етап має об'єднати всі розглянуті протягом занять теми для логічного підбиття підсумків. Завершення – це можливість відповісти на запитання і сформулювати завдання на майбутнє. Викладач може рекомендувати літературу, відеоматеріали, інтернет-сайти для подальшого самостійного опрацювання.

Система контролю та оцінювання результатів тренінгу

Оцінювання результатів тренінгу має на меті перевірку здатності учасника демонструвати ступінь засвоєння нового матеріалу, зростання знань і вдосконалення навичок. Наголос роблять на поліпшенні здатності використовувати нову інформацію та набуті навички для досягнення особистих і професійних цілей, на готовності здобувача вищої освіти генерувати власні ідеї та знаходити способи розв'язання можливих проблем. Це передбачає, що здобувач вищої освіти критично ставиться до масиву надаваної інформації й концентрує зусилля на найбільш доречних аспектах підготовки. Продукування нових ідей і стратегії долання труднощів є основою організації тренінгового процесу та визначення методів оцінювання його результатів.

Контрольні заходи оцінювання знань спрямовано на те, щоб визначити, чи розуміють здобувачі вищої освіти довгострокову мету свого навчання, та побачити, як саме вони застосовуватимуть нові знання й навички. Важливими сферами оцінювання результатів навчання є користь, яку отримують здобувачі вищої освіти (результати навчання) і стратегічна побудова тренінгу (програма, зокрема відвідування занять, рівень продемонстрованої активності, підбір, використання та надання інформації, рівень презентації та звітних завдань, дотримання правил, визначених на початку тренінгу, самостійна робота учасника і завершальна робота). Відповідно, завдання тренера полягає не лише в передачі знань і демонстрації навичок, але й у з'ясуванні, як саме учасники засвоюють нове і як допомогти їм визначити найкращий спосіб використання наявних і нових ресурсів.

За результатами тренінгу здобувачі вищої освіти оформлюють і подають до захисту звіт з комплексного тренінгу, який є базою для оцінювання тренінгу. Приклад оформлення титульного аркуша звіту наведено в додатку А.

Підсумкова оцінка здобувачів вищої освіти, що приймали участь у тренінгу може бути отримана на основі розрахунку інтегрального показника, який розраховується за формулою:

$$O_{\text{підс}} = CЗ \times 0,2 + ЗЗ \times 0,3 + А \times 0,2 + ВТ \times 0,2 + ДТ \times 0,1,$$

де $O_{\text{підс}}$ – підсумкова оцінка з комплексного тренінгу;

$CЗ$ – складання звіту з тренінгу;

ЗЗ – захист звіту з тренінгу;

А – активність роботи на тренінгових заняттях;

ВТ – використання новітніх технологій для виконання завдань тренінгу;

ДТ – дотримання термінів виконання та захисту звіту.

Максимальна оцінка за результатами комплексного тренінгу становить 100 балів.

Оцінювання результатів комплексного тренінгу подано в табл. 5.

Таблиця 5

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	задовільно
64 – 73	D	
60 – 63	E	незадовільно
35 – 59	FX	

Рекомендована література

Основна

1. Герчаківський С. Д. Митне адміністрування : навч.-метод. посіб. / С. Д. Герчаківський. – Тернопіль : Вектор, 2020. – 328 с.
2. Кормич Б. А. Митне право : навч.-метод. посіб. / Б. А. Кормич, Н. О. Коваль. – Одеса : Фенікс, 2021. – 132 с.
3. Митна справа : навч. посіб. / Кузьмін О. Є. та ін.; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. – 240 с.
4. Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – С. 37–245.
5. Митний контроль та митне оформлення : навч. посіб. / І. П. Кекіш, О. Ю. Сидорович, О. В. Годованець. – Тернопіль : ЗУНУ, 2021. – 250 с.
6. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – С. 7–56.

7. Про Митний тариф : Закон України № 2697-ІХ від 19.10.2022 р. // *Голос України*. – 2022. – № 239. – С. 1–28.

8. Танасієва М. М. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М. М. Танасієва. – Чернівці : Технодрок, 2021. – 100 с.

Додаткова

9. Костяна О. В. Митна безпека: її сутність і місце в системі національної безпеки держави / О. В. Костяна // *Бізнес Інформ* – 2020. – № 11. – С. 76–82.

10. Митне право ЄС : навч.-метод. посіб. / Г. Л. Карпенко, Н. О. Коваль, О. Є. Панфілова. – Одеса : Фенікс, 2020. – 118 с.

11. Найденко О. Є. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення митної безпеки держави / О. Є. Найденко, Є. С. Рєзнікова // *Modern Economics*. – 2019. – № 17. – С. 172–176.

12. Найденко О. Є. Митні правила захисту інтелектуальної власності в Україні / О. Є. Найденко, К. М. Азізова, Д. М. Островський // *Інфраструктура ринку*. – 2021. – № 60. – С. 13–20.

13. Найденко О. Є. Нормативно-правове забезпечення проведення експертиз в митній справі / О. Є. Найденко // *Бізнес-навігатор*. – 2022. – №3(70). – С. 121–127.

14. Регіональні аспекти митно-податкової політики : монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. В. Карпова та ін. ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 247 с.

15. Управління митними ризиками: теорія та практика: монографія / за заг. ред. І. В. Несторишен. – Ірпінь; Хмельницький : ФОП Стрихар А. М., 2018. – 314 с

16. Customs policy of Ukraine in the context of cyclical economic development / O. Kostiana, V. Tyschenko, O. Naydenko, V. Ostapenko // *Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice*. – 2020. – Vol. 3, No. 34. – P. 351–357.

17. The customs policy of the state through the prism of incentives and restrictions / V. Tyschenko, O. Naydenko, V. Karpova, O. Omelchenko // *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. – 2018. – Vol. 3., No. 26. – P. 256–267.

Інформаційні ресурси

18. Найденко О. Є. Митні режими експорту та імпорту: регулюючий аспект та податкові наслідки [Електронний ресурс] / О. Є. Найденко, К. І. Гунько // Економіка та суспільство. – 2022. – № 46. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2057>.

19. Найденко О. Є. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів [Електронний ресурс] / О. Є. Найденко, Д. М. Островський, К. М. Азізова // Економіка та суспільство. – 2021. – № 31. – Режим доступу : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-7>.

20. Офіційний сайт Державної митної служби України. – Режим доступу : <https://customs.gov.ua/>.

21. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – Режим доступу : <http://tax.gov.ua/>.

22. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

23. Регламент Європейського Парламенту і Ради ЄС № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text.

24. Тертична А. С. Роль митних органів у забезпеченні митної безпеки [Електронний ресурс] / А. С. Тертична, О. Є. Найденко // Економіка та суспільство. – 2023. – № 48. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2251>.

25. Тищенко В. Ф. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 193 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28182>.

26. Тищенко В. Ф. Реалізація методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в митній справі [Електронний ресурс] : / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. М. Остапенко // Економіка та суспільство. – 2022. – № 35. – Режим доступу : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1109>.

27. Digitization in the customs risk management [Електронний ресурс] / V. Tyschenko, V. Karova, V. Ostapenko // Економіка та суспільство. – 2022. – № 37. – Режим доступу : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-35>.

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. С. КУЗНЕЦЯ

Факультет обліку і фінансів
Кафедра митної справи і фінансових послуг

ЗВІТ з комплексного тренінгу на тему "Митний контроль експорту до ЄС"

Студента (-ки) 2 року навчання
групи 8.02.072.100.22.1
спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок"
Петренко А. А. _____

Керівник: канд. екон. наук, доцент
Москаленко Н. О.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії

_____ В. Ф. Тищенко
_____ Н. О. Москаленко
_____ О. Є. Найденко

Харків – 2024

Зміст

Вступ.....	3
Опис комплексного тренінгу	5
Методичні рекомендації щодо проведення тренінгу	7
Система контролю та оцінювання результатів тренінгу	14
Рекомендована література.....	15
Додатки.....	18

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до комплексного тренінгу
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок"
освітньої програми "Митний контроль"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Москаленко** Наталя Олександрівна

Відповідальний за видання *В. Ф. Тищенко*

Редактор *Н. Г. Войчук*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2024 р. Поз. № 26 ЕВ. Обсяг 20 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*